



Gönderiliş Tarihi: 28/11/2021  
Kabul Tarihi: 07/12/2021  
ORCID 0000-0001-7134-3930

## **EKONOMİK ÖZGÜRLÜKLERİN DOĞRUDAN YABANCI YATIRIM ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: MSCI ÜLKELERİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA**

**Berna DOĞAN BAŞAR<sup>1</sup>**

### **ÖZ**

Son yıllarda dünyada yaşanan gelişmeler ülkeler arasındaki ekonomik sınırların ortadan kalkmasını, ticaretin küreselleşmesini ve sermayenin uluslararası alanda serbest dolaşımını beraberinde getirmiştir. Başta gelişmekte olan ülkeler olmak üzere dünyadaki çoğu ülke, küresel ekonomiyle daha fazla bütünleşme sağlamak, kendi imkanlarıyla gerçekleştirilmesi zor olan yatırımları gerçekleştirmek gibi nedenlerle kendi sınırları içinde Doğrudan Yabancı Yatırım çekme yarışına girmişlerdir. Ekonomik Özgürlük'te en üst sıralarda yer alan ülkeler, Dünya'daki toplam Doğrudan Yabancı Yatırım miktarının büyük bir bölümünü kendine çekmiş ve bu sayede hızlı bir refah ve gelişme trendi yakaladıkları bilinmektedir. Bu makale, 2010-2020 için seçilen MSCI ülkelerinde (Türkiye, Çek Cumhuriyeti, Hindistan, Macaristan, Polonya, Meksika, Malezya, Endonezya, Çin, Brezilya, Rusya ve Güney Afrika) Ekonomik Özgürlük'ün Doğrudan Yabancı Yatırım alımı üzerindeki etkisini ampirik olarak incelemektedir. Çalışmada bağımlı değişken olarak Doğrudan Yabancı Yatırım, bağımsız değişken olarak ise ekonomik özgürlük, enflasyon ve ihracat ele alınmış olup, değişkenler Generalized method of moments (GMM) ile analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda sermayenin dünyaya yatırım yapması ve yatırımları sağlıklı bir şekilde işletmesi için uygun ekonomileri belirlemek amacıyla puanlanan ve sıralanan Ekonomik Özgürlük'ün Doğrudan Yabancı Yatırım'ın üzerinde negatif ve anlamlı bir şekilde etkilediği tespit edilmiştir.

**Anahtar Kelimeler:** Doğrudan Yabancı Yatırım, Ekonomik Özgürlük, MSCI, GMM

**Jel Kodu:** E2-R42-R53

## **THE IMPACT OF ECONOMIC FREEDOMS ON FOREIGN DIRECT INVESTMENT: AN APPLICATION ON MSCI COUNTRIES**

### **ABSTRACT**

The developments in our world in recent years have brought about the disappearance of economic borders between countries, the globalization of trade and the free movement of capital in the international arena. Most countries in the world, especially developing countries, have entered the race to attract FDI within their borders for reasons such as ensuring greater integration with the global economy and realizing investments that are difficult to realize by their own means. Countries that are at the top of the Economic Freedom have attracted a large part of the total amount of Foreign Direct Investment in the world, and it is known that they have caught a rapid prosperity and development trend. This article empirically examines the impact of the Economic Freedom on Foreign Direct Investment uptake in selected MSCI countries (Turkey, Czech Republic, India, Hungary, Poland, Mexico, Malaysia, Indonesia, China, Brazil, Russia and South Africa) for 2010-2020. In the study, Foreign Direct Investment was considered as the dependent variable, and economic freedom, inflation and exports were considered as the independent variables, and the variables were analyzed with the Generalized method of moments (GMM). As a result of the study, it has been determined that the Economic Freedom, which is scored and ranked in order to determine the suitable economies for capital to invest in the world and to operate the investments in a healthy way, has a negative and significant effect on Foreign Direct Investment.

**Keywords:** Foreign Direct Investment, Economic Freedom, MSCI, GMM

**Jel Codes:** E2-R42-R53

<sup>1</sup> Araş. Gör., Gaziantep Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Türkiye, dogan.brn@gmail.com

## 1. GİRİŞ

Doğrudan yabancı yatırımın (DYY) büyüme üzerindeki etkisi, ekonomi literatüründe kapsamlı bir şekilde tartışılmaktadır. Bu araştırma alanına artan ilgi, son yıllarda politika yapımcılar arasında daha fazla DYY girişini çekmeye yönelik vurgunun kaymasıyla da örtüşmektedir. Daha fazla DYY çekmek için artan çabanın nedeni, DYY'nin yerel pazarda verimlilik artışları, yönetim becerileri ve yeni teknoloji transferleri, yeni süreçlerin tanıtılması, yönetim teknikleri ve teknik bilgi birikimi, uluslararası üretim ağları dahil olmak üzere birçok olumlu etkisi olduğuna dair yaygın inançtan kaynaklanmaktadır. DYY aynı zamanda uygun fonlarda yerel yatırım yaratılmasına yardımcı olabilir, yerel pazar rekabetini artırabilir, modern iş fırsatları yaratabilir, yerel olarak üretilen ihraç malları için küresel pazar erişimini artırabilir ve bu sayede yabancı yatırımı alan ülkelerde ekonomik büyüme sağlanabilmektedir.

Kalkınma ekonomisi literatüründe, DYY akışının, yatırımı alan ülkelerin büyüme dinamiklerinde kritik bir rol oynayabileceği konusunda genel bir fikir birliği vardır. Literatür, DYY'nin gelişmekte olan ülkelerdeki en az üç “kalkınma boşluğunu” doldurabileceğini göstermektedir. DYY, ilk olarak, yerli yatırım için çok ihtiyaç duyulan sermayeyi sağlayarak “yatırım boşluğunu”, ikinci olarak, ilk yatırımlar ve müteakip ihracat kazançları yoluyla döviz sağlayarak “döviz açığını” ve son olarak da ek ekonomik faaliyetlerin yaratılması yoluyla vergi gelirleri yaratarak “vergi geliri açığını” doldurabilmektedir (Smith, 1997).

Teorik literatür, DYY girişlerinin ev sahibi ülkeye çok büyük faydalar getirdiğini düşünse de, DYY-büyüme ilişkisi üzerine ampirik çalışmalar çelişkili sonuçlar bildirmiştir (Herzer vd., 2008). Literatürdeki bazı araştırmalar, DYY'ın alıcı ülkeler üzerinde olumlu bir büyüme etkisi uyguladığını (De Mello, 1999; Chong vd., 2010), bazıları hiçbir etkisi olmadığını (Ericsson ve Irandoust, 2001) hatta bazıları ise büyüme üzerinde negatif etkisi olduğunu (Moran, 1998) tespit etmişlerdir.

DYY, yabancı sermaye ve yatırımdan oluşur. DYY, bu iki kavramın birleşmesi ve ülkedeki üretim kapasitesini artırmak ve üretimi artırmak amacıyla doğrudan yabancı bir ülkeye sermaye transferi olarak tanımlanmaktadır. Bu sermaye transferi, kısa vadeli ve nakit hareketlerini içeriyorsa portföy yatırımı olarak adlandırılır. Dünya üzerindeki pazar hacminin sınırları ve şirketlerin karlarını maksimize etme yarışları (özellikle son 20 yılda yaşanan teknolojik gelişmelerle birlikte) ülke ekonomilerini birbirine çok daha yakınlaştırmaktadır. Bu açıdan DYY'nin küreselleşme üzerindeki etkisi çok daha fazladır. Ekonomik özgürlük kavramı da yatırımları çekmede etkili olduğu için DYY açısından önemlidir.

Ekonomik Özgürlük (EÖ), dünya genelinde 186 ülkede 12 önemli şehir üzerinde araştırma yapan ABD merkezli bağımsız bir vakıf tarafından yıllık olarak yayınlanan bir endeks değerleri tablosudur. Bu değerler 0 ile 100 arasındaki değerleri içermektedir. Bu endeks ekonomik özgürlük olarak da ele alınmaktadır.

2020 yılında yayınlanan son endeks değerine göre ilk üç ülke sırasıyla Hong Kong, Singapur ve Yeni Zelanda oldu. Endeks 1995 yılında kurulmuş ve her yıl açıklanmaya devam etmiştir. Bu endekse göre ülkeleri ekonomik özgürlükleri belirleyen dört ana başlık çerçevesinde değerlendirilmektedir (Özel, 2018):

- Rule of law (Hukuk Kuralı)
- State activity (Devlet Faaliyeti)
- Regulatory policies (Düzenleyici Politikalar)
- Open markets (Serbest Pazarlar)

Ayrıca bu endeks, mülkiyet hakları, yargı etkinliği, devlet bütünlüğü, vergi yükü, devlet harcamaları, mali disiplin, çalışma özgürlüğü, iş özgürlüğü, parasal özgürlük, ticaret özgürlüğü, yatırım özgürlüğü ve finansal özgürlük olmak üzere 12 adet alt kategoriden oluşmaktadır. Bu kategorideki puanlar, genel bir puan oluşturmak için ortalanmaktadır. 80 veya daha yüksek puanlar özgür; 70-79,9 çoğunlukla özgür, 60-69,9 orta düzeyde özgür, 50-59,9 çoğunlukla özgür değil ve 50'nin altında olan ülkeler ise ezilen ülkeler olarak sınıflandırılmaktadır (Heritage, 2021). Tüm bunlardan dolayı literatürde, DYY'ı çekmede EÖ'nün önemli bir noktada yer aldığı kabul edilmektedir.

Ülkelerin EÖ sıralaması, tek bir ülkenin ekonomik çabaları nedeniyle yükselmekte ve düşmektedir (Heritage Foundation, 2018).

DYY'nin gelişmekte olan ülkelerin büyüme dinamiklerinde giderek artan rolü, kalkınma ekonomistleri arasında çok fazla araştırma odağı olmuştur. Sonuç olarak, DYY'nin belirleyicileri hakkında oldukça büyük bir ampirik literatür gelişmiştir. Literatür, piyasa büyüklüğü, ücretler, enflasyon, finansal serbestleşme, altyapı kalitesi, ticaretin serbestleşmesi, yatırım getirisi, siyasi istikrarsızlık gibi bir dizi değişkeni DYY'nin temel belirleyicileri olarak belirlemiştir. Bu çalışmanın birincil odak noktası, literatürde rutin olarak kullanılan diğer değişkenlerden farklı olarak, 2010-2020 yılları için EÖ'nin MSCI ülkelerindeki (Türkiye, Çek Cumhuriyeti, Hindistan, Macaristan, Polonya, Meksika, Malezya, Endonezya, Çin, Brezilya, Rusya ve Güney Afrika) DYY'nin önemli bir belirleyicisi olup olmadığını araştırmaktır. Çalışmada bağımlı değişken olarak Doğrudan Yabancı Yatırım, bağımsız değişken olarak ise ekonomik özgürlük, enflasyon ve ihracat ele alınmış olup, değişkenler Generalized method of moments (GMM) ile analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda, ekonomik özgürlüğün bu ülkelerde DYY çekmede etkili olup olmadığını tespit edip politika yapıcılara ve akademik literatüre katkı sağlaması beklenmektedir.

## **2. LİTERATÜR TARAMASI**

Literatürde DYY'nin temel belirleyicileri ile ilgili birçok çalışma bulunmaktadır. Ancak ilk teorik çerçevedeki çalışmalardan biri Ohlin'in (1933) eseridir. Yapılan çalışmalarda, farklı zaman aralıkları ve farklı ülke veya ülke grupları ele alınarak analizlerinde birbirinden farklı değişkenler kullanılmış ve literatürde önemli sonuçların bulunduğu çeşitli değişkenlere odaklanılmıştır. Bu alanda Ekonomik Özgürlük kullanılarak yapılmış çok az çalışma bulunmaktadır. İmitaz ve Bahsir (2017), Güney Asya için 1995-2014 yılları arasındaki 20 yıllık dönemi panel veri teknikleri uygulayarak incelemiş ve Ekonomik Özgürlük verilerini kullanmıştır. Çalışma neticesinde, EÖ'ün değişkenlerinden sadece bir tanesi DYY'yi anlamlı şekilde etkilemektedir.

Nasir ve Hassan (2011), 1995-2008 yılları arasında Güney Asya ülkelerinde ekonomik özgürlük, pazar büyüklüğü ve DYY arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Foreman (2007), hükümet müdahalesini azaltmak, mülkiyet hakları korumalarını artırmak ve sermaye akışlarının önündeki engelleri azaltmak gibi ekonomik özgürlüğün belirli bileşenlerinin değiştirilmesinin DYY'yi artırmada yardımcı olacağını tespit etmiştir. Benzer şekilde, Bengoa ve Robles (2003), ev sahibi ülkedeki ekonomik özgürlüğün DYY üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu saptamışlardır.

Sambharya ve Rasheed (2015) çalışmalarında, daha iyi ekonomik yönetimin daha yüksek DYY'ye yardımcı olduğunu belirlemişlerdir. Julio vd. (2013) yolsuzluğun azaltılmasının, yatırım kısıtlamalarının azaltılmasının, özel mülkiyetin daha fazla korunmasının, finansal sistemin bağımsızlığının ve işçi özgürlüğünün DYY akışlarını artıracığını bulmuştur. Dolayısıyla, daha iyi düzeyde ekonomik özgürlük, yalnızca daha fazla miktarda yabancı sermaye elde etmekle kalmaz, aynı zamanda ev sahibi ülkelerin yabancı yatırımlardan tam olarak yararlanmasına olanak sağlamaktadır. Büyükoğlu vd. (2021), gelişmiş ve gelişmekte olan olan seçilmiş ekonomilerde, ekonomik özgürlüğün borç verme faiz oranları üzerindeki etkisini incelemişler ve özellikle ekonomik özgürlüklerin borç verme faiz oranını etkilemedeki anlamlılığının yüksek olduğunu tespit etmişlerdir.

Quazi (2007), Doğu Asya bölgesine odaklanan Heritage Foundation'dan beş yıllık verileri almış ve panel veri analizi yapmıştır. Subasat ve Bellos (2011), 31 Avrupa, DYY kaynak ülkesini ve on beş Latin Amerika batık ülkesini panel modeli aracılığıyla analiz etmiştir. Moussa, Çaha ve Karagöz (2016), büyüme, ihracat, ithalat, ticaret, enflasyon oranı, faiz oranı ve EÖ'yü kullanarak, EÖ'nün, dünyanın 156 ekonomisi için DYY üzerindeki etkisini analiz etmişlerdir. Haydaroglu (2016), BRICS ülkeleri üzerine EÖ'yü araştırmışlar ve panel regresyon metodolojisini kullanmışlardır. Dkhili ve Dhiab (2018), Körfez İşbirliği Konseyi ülkelerinde DYY, EÖ ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Özel (2018), Türkiye için 2002-2016 yılları arasında EÖ'nün DYY üzerindeki etkisini incelemiş ve endeksin iki değişkeni dışında bir ilişkiye rastlanmadığını tespit etmiştir.

Sooreea-Bheemul vd. (2020), EÖ'nün Sahra Altı Afrika'daki DYY için etkili olup olmadığını incelemektedir. Cung ve Nhung (2020) çalışmalarında 1999-2018 yılları için, EÖ ve yolsuzluk algısı endeksinin Vietnam'daki DYY'lar üzerindeki etkisini belirlemeyi amaçlamışlar ve EÖ'nün DYY'lar üzerindeki etkisinin %5 anlamlı düzeyde olumlu bir etkiye sahip olduğunu saptamışlardır.

Bu çalışma literatürden farklı olarak, The Heritage Foundation ve The Wall Street Journal tarafından yıllık olarak yayınlanan EÖ'yi yatırım ortamı için güvenilir bir vekil kullanarak DYY üzerindeki etkisini belirlemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada, MSCI ülkelerinde (Türkiye, Çek Cumhuriyeti, Hindistan, Macaristan, Polonya, Meksika, Malezya, Endonezya, Çin, Brezilya, Rusya ve -Güney Afrika) DYY'nin belirlenmesinde ekonomik özgürlüğün ve alt bileşenlerinin rolünü araştırılacaktır. MSCI ülkelerinin seçilme nedeni, global yatırımcılara bu ülkelerde yatırım fırsatlarını değerlendirmesi ve yatırımcılara yol göstermesidir. Çalışmanın bu yönüyle literatüre katkı sağlaması beklenmektedir.

### 3. AMPİRİK UYGULAMA

Panel regresyon yöntemini uygulayarak bu çalışma, 2010-2020 yılları arasında seçilen MSCI ülkeleri olan Türkiye, Çek Cumhuriyeti, Hindistan, Macaristan, Polonya, Meksika, Malezya, Endonezya, Çin, Brezilya, Rusya ve Güney Afrika olmak üzere 12 ülkenin ekonomik özgürlük puanlarının DYY çekmedeki rolünü araştırmaktadır. Araştırmada kullanılan veriler, Heritage Foundation tarafından yıllık olarak yayınlanan Ekonomik Özgürlük Endeksi'nden ve Dünya Bankası web sitelerinden elde edilmiştir. EÖ'nün DYY üzerindeki etkilerini incelemek amacıyla çalışmanın süresi 2010-2020 yılları arasında 11 yıl ile sınırlandırılmıştır.

Çalışmaya yönelik regresyon modeli aşağıdaki gibidir:

$$DYY_{it} = \beta_0 + \beta_1 DYY_{i(t-1)} + \beta_2 EÖ_{it} + \beta_4 ENF_{it} + \beta_5 İHRACAT_{it} + \varepsilon_{it}$$

$\beta_0$  ülkeye özgü sabit etkiyi göstermekte ve  $\varepsilon_{it}$ , hata bileşenidir. DYY Doğrudan Yabancı Yatırım', EÖ Ekonomik Özgürlük'ün logaritması, ENF enflasyon'u (yıllık %), ve İHRACAT ise yıllık dolar bazlı ihracatın logaritmasını ifade etmektedir.

Aşağıdaki tablolarda, bağımlı değişken olarak ele alınan DYY panel modelleri kullanılarak yapılan regresyon analizi sonuçları sunulmaktadır. GMM tahmincisinin tutarlı olup olmadığı fark GMM ve sistem GMM tahmincisi için asimptotik olarak  $\chi^2$  dağılımı sergileyen Sargan testi ile test edilmektedir. Verilerin zaman serisi özelliğini dikkate alması ve yanlış sonuçlara yer vermemesi sebebiyle bu çalışmada EÖ'nün tercih edilen bağımlı değişkenler üzerindeki etkilerini test etmek amacıyla dinamik panel tahmin yöntemlerinden Arellano-Bond (1991) tarafından ortaya atılan Fark GMM ve daha sonra daha sonra Arellano-Bover (1995) tarafından geliştirilen sistem GMM tahmincisi kullanılmıştır. Değişkenlerin etkinliğini ölçmek için, aynı zamanda Sargan testi olarak da bilinen J testinin anlamsız olması ve sıfır hipotezinin kabul edilmesi, değişkenlerin yeterli ve geçerli olduğunu göstermekle birlikte modele ilişkin de daha fazla güven vermektedir. Analiz sonuçlarında J-istatistik olasılık değeri anlamsız olduğu için kullanılan bağımsız değişkenlerin anlamlı olduğu kabul edilmektedir. Tablo 1'de modellere dahil edilen değişkenler için tanımlayıcı istatistikler yer almaktadır.

**Tablo 1:** Değişkenlerin Tanımlayıcı İstatistikleri

	Mean	Maximum	Minimum	Std. Dev.	Observations
<b>DYY</b>	2.250908	96.65706	-42.71673	11.51475	132
<b>EÖ</b>	1.790796	1.873902	1.701568	0.047560	132
<b>ENF</b>	4.414768	16.33246	-1.138702	3.156959	132
<b>İHRACAT</b>	11.45161	12.43654	10.95904	0.345071	132

Tablo 1, araştırmaya konu olan ülkelerin bağımlı değişkeni olan DYY'nin ortalamasının yaklaşık 2,25 olduğunu göstermektedir. Tablo 1'den de görüleceği üzere EÖ en yüksek 1.87 ve en düşük 1.70'tir ve seçilen ülkeler ekonomik özgürlük açısından orta düzeydedir. GMM tahmin sonuçları Tablo2'de verilmiştir:

**Tablo 2:** Panel Veri Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler	Bağımlı Değişken	DYY			
		Fark GMM		Sistem GMM	
		coef	prob	coef	prob
	DYY (-1)	0.204081	0.0000***	0.208275	0.0000***
EÖ	-47.46174	0.0000***	-27.41976	0.0000***	
ENF	0.112079	0.0000***	0.102633	0.0000***	
İHRACAT	-0.217017	0.8728	4.373850	0.0000***	
Sargan Test	8.073049		10.34209		
Prob(Sargan)	0.426367		0.241832		
AR(2)	-0.956189 (0.3390)		-1.0362 (0.3001)		

\*\*, \*\*\*, \*\*\* işaretleri sırasıyla %10, %5, %1 anlam seviyelerinde istatistiksel olarak anlamlılığı göstermektedir.

Bağımlı değişken olan DYY için J-istatistik değerinin anlamsız olduğu dolayısıyla Sargan testi sonucuna göre bağımsız değişkenlerin geçerli olduğu kabul edilmektedir. Bu kapsamda kurulan modelde  $DYY_{i(t-1)}$ , DYY bağımlı değişkeninin gecikmeli değeri olup hem fark GMM hem de sistem GMM için %1 istatistiki seviyesinde anlamlı aynı yönlü ilişkili oldukları tespit edilmiştir. Dolayısıyla, ülkelere yapılan DYY üzerinde bir önceki dönemden gelen DYY pozitif yönlü etkisinden bahsedilebilir. Bu, beklenen bir sonuçtur.

Fark GMM ve sistem GMM için en temel regresyonun sonuçları Tablo 3'te verilmiştir. Tablo 2, EÖ'nün DYY üzerinde negatif etkisinin olduğunu göstermektedir. Analize göre, ekonomik özgürlük arttıkça DYY azalmaktadır. Analiz sonuçları incelendiğinde; DYY ile %1 istatistiksel anlamlılık seviyesinde ilişkili olan değişkenler fark GMM için EÖ ve enflasyon; sistem GMM için ise EÖ, enflasyon ve ihracat olarak gerçekleşmiştir. Bu sonuca göre, diğer bütün değişkenler sabit kabul edildiğinde fark GMM'e göre EÖ'deki bir birimlik artış DYY azaltıcı ve enflasyondaki bir birimlik artış DYY'yı artırıcı yönde etkilemektedir. Sistem GMM'e göre ise diğer bütün değişkenler sabit kabul edildiğinde EÖ'deki bir birimlik artış DYY azaltıcı, enflasyondaki ve ihracattaki bir birimlik artış DYY'yı artırıcı yönde etkilemektedir.

## SONUÇ

Bu çalışma, 2010'dan 2020'ye kadar olan 11 yıllık zaman dilimini kapsayan seçili MSCI ülkelerinde (Türkiye, Çek Cumhuriyeti, Hindistan, Macaristan, Polonya, Meksika, Malezya, Endonezya, Çin, Brezilya, Rusya ve Güney Afrika) DYY'yi çekmede Heritage Foundation ekonomik özgürlük endeksinin rolünü ampirik olarak araştırmaktadır. Panel GMM tahmin sonuçları, seçilmiş MSCI'daki ekonomik özgürlüğün DYY ile negatif bir ilişkiyi ve MSCI ülkelerinde DYY'ın üzerinde EÖ'nün negatif etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Analize göre, ekonomik özgürlük arttıkça DYY azalmaktadır. Ayrıca sonuçlar, enflasyonun DYY üzerinde pozitif anlamlı etki gösterirken, ihracatın Fark GMM'de negatif anlamlı ve sistem GMM'de pozitif anlamlı etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Sonuçlar, bir ülkenin kurumsal ikliminin, bir ülkeye yabancı sermaye akışını teşvik etmede veya engellemede önemli olduğunu göstermektedir. Ekonomik özgürlük, DYY'leri çekmede hayati bir rol oynamaktadır. Ev sahibi ekonominin iç pazarı da DYY çekmek için önemli bir unsurdur. Yerli yatırım ortamını ölçen Ekonomik Özgürlük, DYY'in çekilmesi açısından önemlidir. Politika yapıcılar, şeffaf politikalar yoluyla yatırım ortamının seviyesini yükselterek, yolsuzluğu ortadan kaldırarak,

vergi yükünü azaltarak ve istikrarlı bir ekonomi sağlayarak yatırım ortamının iyileştirilmesine odaklanmalıdır. Etkili politikalar yoluyla vergi yükünü azaltmak, iş ile ilgili maliyeti azaltarak ev sahibi ülkede daha yüksek derecede mali özgürlükle sonuçlanabilir. Ayrıca, kârın artmasıyla sonuçlanacak ve sonuçta orada DYY'nin bulunma olasılığını artıracaktır. Bu çalışmanın kısıtı, ekonomik özgürlüğün doğrudan yabancı yatırım üzerindeki dolaylı etkisini sağlamasıdır. Gelecek çalışmalarda, ekonomik özgürlük endeksi kategorileri ayrı olarak analiz edilebilir veya başka ülkeler örneklem olarak ele alınabilir.

#### **KAYNAKÇA**

- Bengoa, M., Sanchez-Robles, B., (2003). Foreign direct investment, economic freedom and growth: new evidence from Latin America. *European journal of political economy*, 19(3), pp. 529-545.
- Büyükoğlu, B. Ekşi, İ.H.; Buyuran, B. (2021). Ekonomik Özgürlüklerin Borçlanma Faiz Oranları Üzerindeki Etkiler, 24. *Finans Sempozyumu*, Sakarya.
- Choong, C.-K., Baharumshah, A.Z., Yusop, Z., Habibullah, M.S. (2010). Private capital flows, stock market and economic growth in developed and developing countries: a comparative analysis. *Japan and the World Economy* 22, 107–117.
- Cung, N. H., Nhung, N. T. H. (2020). Impact of Economic Freedom and Corruption Perceptions Index on Foreign Direct Investment in Vietnam. *European Scientific Journal*, 16(7), 25-37.
- De Mello, L.R. (1999). Foreign direct investment in developing countries and growth: a selected survey. *Journal of Development Studies* 34 (1), 1–34.
- Dkhılı, H. And Dhiab, L. (2018). The Relationship between Economic Freedom and FDI versus Economic Growth: Evidence from the GCC Countries, *Journal of Risk and Financial Management*, 11(4), p. 81. doi: 10.3390/jrfm11040081.
- Ericsson, J., Irandoust, M. (2001). On the causality between foreign direct investment and output: a comparative study. *International Trade Journal*, 15, 1–26.
- Haydaroglu, C. (2016). The effect of foreign direct investment and economic freedom on economic growth: the case of BRICS countries. *Research in World Economy*, 7(1), 1-10.
- Heritage foundation (2016). 2018 Index of Economic Freedom | The Heritage Foundation, Heritage foundation. Available at: <https://www.heritage.org/index/about> (Erişim Tarihi: 27 November 2021).
- Herzer, D., Klasen, S., Nowak-Lahman, D. (2008). In search of FDI-led growth in developing countries. *Economic Modelling*, 25, 793–810.
- Imtiaz, S., & Bashir, M. F. (2017). Economic freedom and foreign direct investment in South Asian countries. *Theoretical & Applied Economics*, 24(2).
- Júlio, P., Pinheiro-Alves, R. and Tavares, J., (2013). Foreign direct investment and institutional reform: evidence and an application to Portugal. *Portuguese Economic Journal*, 12(3), pp. 215-250.
- Kapurria-Foreman, V., (2007). Economic freedom and foreign direct investment in developing countries. *The Journal of Developing Areas*, 41(1), pp. 143-154.
- Moran, T.H. (1998). Foreign Direct Investment and Development: The New Policy Agenda for Developing Countries and Economies in Transition. Washington D.C, Institute of International Economics.
- Moussa, M., Çaha, H. Karagöz, M. (2016). Review of Economic Freedom Impact on FDI: New Evidence from Fragile and Conflict Countries, *Procedia Economics and Finance*. 38(October 2015), pp. 163–173. doi: 10.1016/S2212-5671(16)30187-3.
- Nasir, Z. M., Hassan, A. (2011). Economic freedom, exchange rates stability and FDI in South Asia. *The Pakistan Development Review*, 423-432.
- Ohlin, B.G., (1933), *Interregional and International Trade*, Cambridge: Harvard University Press

- Ozel, B. (2018). The Impact of Heritage Index With Selected Indicators on Turkish Foreign Direct Investment. *Bingol University Journal of Economics and Administrative Sciences*, 2(2), 47-60.
- Quazi, R., (2007). Economic freedom and foreign direct investment in East Asia. *Journal of the Asia Pacific Economy*, 12(3), pp. 329-344.
- Sambharya, R.B. Rasheed, A.A., (2015). Does economic freedom in host countries lead to increased foreign direct investment? *Competitiveness Review*, 25(1), pp. 2-24
- Smith, S. (1997). Restrictive Policy toward Multinationals: Argentina and Korea, *Case Studies in Economic Development, Second Edition*, 178-189.
- Sooreea-Bheemul, B., Rasool, U. S., Sooreea, R. (2020). Does Economic Freedom Matter to Foreign Direct Investment in Sub-Saharan Africa. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 10(3).
- Subasat, T., & Bellos, S. (2011). Economic freedom and foreign direct investment in Latin America: A panel gravity model approach. *Economics Bulletin*, 31(3), 2053-2065.